
Pázmány Law Working Papers

2015/10

Ádány Tamás Vince

**Megjegyzések a diplomaták személyes
mentességeiről a Goodfriend ügy
margójára**

Pázmány Péter Katolikus Egyetem
Pázmány Péter Catholic University Budapest
<http://www.plwp.jak.ppke.hu/>

Megjegyzések a diplomaták személyes mentességeiről a Goodfriend ügy margójára

Ádány Tamás Vince*

A diplomácia titokzatosnak, kalandosnak és fényűzőnek látszó világa régóta különösen foglalkoztatja a nyilvánosságot. Az államok közötti békés ügyintézés e rendszerével kapcsolatban ugyanakkor meglehetősen kevés hiteles és közérthető információ érhető el a laikus közönség számára, és ez a kettősség – a viszonylagos információhiány és az ennek ellenére (vagy épp ezért) töretlen érdeklődés – több széles körben elterjedt félreértés kialakulásához vezetett.¹ Ezek a közkeletű tévedések jellemzően nem zavarják a diplomáciai tevékenységet, az államok közötti kapcsolattartást, sokszor pusztán elméleti jelentőségűek maradnak. 2014. őszén az Amerikai Egyesült Államok budapesti ügyvivőjének tevékenysége és az ellene kezdeményezett büntetőeljárás során azonban ilyen szakmai tévedések is felszínre kerültek és a magyar közbeszédben látszólag megkérdőjeleződött a diplomáciai mentességek indokoltsága.²

A jelen munkának nem célja a magyar-amerikai kapcsolatok alakulásának és André Goodfriend ügyvivő tevékenységének minden nyilvánosságot kapott részletre kiterjedő bemutatása, különösen nem a politikai kérdések és hatások elemzése. Az egyes jogi kérdések vonatkozásában nem térünk ki például a diplomata bécsi egyezmény által meghatározott feladatainak elemzésére, hanem itt és most csak az események egy elemét, az Egyesült Államok magyarországi ügyvivője ellen tett feljelentést, annak magyar és nemzetközi jogi környezetét vizsgáljuk meg.

1) „Mentesség” vagy „mentességek”

A diplomáciai kapcsolatok jogi szabályainak többsége koncepcionálisan változatlan tartalommal létezik közel négy száz éve, így ezek a szabályok minden bizonnyal a ma hatályos nemzetközi jog legrégebbi szabályainak tekinthetők. Ez az állítás természetesen nem azt jelenti, hogy a diplomáciai tevékenység és annak jogi környezete ne változtak volna az elmúlt évszázadok alatt: a rendszer egyes elemeiről azonban joggal jelenthetjük ki – egyetértve Ernest Satow eredetileg 1917-ben megjelent, elismert kézikönyvének legújabb (2009-es) kiadásával – hogy a „diplomáciai jog legalapvetőbb szabályai – a

---

* Egyetemi docens, PPKE JÁK Nemzetközi Közjogi Tanszék.

1 Illusztrációként e ponton elegendő a Grotius által felállított jogi fikció, a területenkívüliség koncepciójának elferdülésére és ebből következő elvetésére utalni. Satow, 96. o. 8.3. bek., Hargitai József: Nemzetközi jog a gyakorlatban, 54-57. o.

2 L. pl.: „A CÖF nagyon el akarja kapni Goodfriendet”, hir24.hu, 2014. november 13. Interneten megjelent anonim kommentekből messzemenő következtetést nem helyes levonni, de egy vélemény jelenlétének igazolására korlátozott mértékben alkalmasak. Ebből a szempontból érdekes lehet továbbá pl. a Mandiner.hu-n megjelent rövid közelményhez fűzött több, mint száz hozzászólás: Nem vonja vissza az USA Goodfriend diplomáciai mentességét, 2015. január 21.
http://mandiner.hu/cikk/20150121_az_egyesult_allamok_nem_vonja_vissza_andre_goodfriend_diplomaciai_mentesseget

nagykövet személyének sérthetlensége valamint az általa küldött és fogadott üzeneteket megillető különleges védelem – a civilizált államok között emberemlékezet óta alkalmazottak.”³

A változások tetten érhetőek viszont a modern diplomácia különböző formáinak megjelenésében, mint például a multilaterális vagy a nem kizárólag államközi diplomáciai tevékenységek szerepének erősödésében. Az adott esetre vonatkozó legfontosabb és nyilvánvalóan alkalmazandó 1961. évi bécsi egyezmény mellett tehát nem szabad megfeledkezni az ennél tágabb nemzetközi jogi környezetről, a diplomáciai jog egyéb szerződéses és szokásjogi forrásairól. Mivel azonban a jelen munka tárgyául szolgáló esetben a feljelentést egy Magyarországra akkreditált külföldi diplomata ellen magyar hatóság előtt tették meg, ezért a vonatkozó jogszabályok vizsgálatának gyakorlati szempontból ésszerű időrendjére tekintettel elsőként a Büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény vonatkozó szabályaiból kell kiindulnunk. A törvény XXVIII. fejezete szabályozza a mentességeket élvező személyekkel szembeni eljárást: e fejezetben önálló alfejezetként jelenik meg a nemzetközi jogon alapuló mentesség. A vonatkozó jogszabályhely hatályos szövege szerint:

„553. § (1) Az 551-552. § rendelkezéseit az e §-ban foglalt eltérésekkel kell alkalmazni a diplomáciai vagy a nemzetközi jogon alapuló más mentességet (a továbbiakban együttesen: diplomáciai mentesség) élvező személyek ügyében.

(1a) A diplomáciai mentességet élvező személyek büntetőjogi felelősségre vonására nemzetközi szerződés, ennek hiányában a nemzetközi gyakorlat irányadó. A nemzetközi gyakorlat kérdésében az igazságügyért felelős miniszter állásfoglalását kell beszerezni.

(2) A diplomáciai mentességet élvező személlyel szemben büntetőeljárás cselekmény a mentesség felfüggesztéséig nem végezhető.

(3) A diplomáciai mentesség felfüggesztésére vonatkozó indítványt a bíróság az igazságügyért felelős miniszter útján, a legfőbb ügyész közvetlenül terjeszti elő a külpolitikáért felelős miniszternek.”

A hatályos büntetőeljárás törvény vonatkozó alfejezetének címében nem diplomáciai mentesség szerepel önmagában, hanem annál valamivel tágabb, jellemzően belső jogi fogalom, a „nemzetközi jogon alapuló mentesség”. Ez a nemzetközi jogi szempontból indokolt különbségtétel egyszerűsödik le a törvény szövegében „diplomáciai mentesség” szóhasználatra. A két fogalom közötti különbség pusztán a magyar jog alapján nehezen állapítható meg, mert a hatályos Be. szövegében egyszerre jelenik meg a diplomáciai mentesség szűkebb (csak a diplomata jogállású személyekre vonatkozó) és tágabb (minden nemzetközi jogon alapuló mentességre vonatkozó) értelemben.

Az 553. § (1) bekezdés szövegének egyszerű textuális értelmezése alapján megállapítható (a „továbbiakban együttesen” fordulat miatt), hogy az adott alfejezetben a „diplomáciai mentességek” kifejezés tágabb értelemben használatos. Hogy az itt is felhívott *nemzetközi jog* a diplomatákon kívül kinek biztosít még mentességet, azt a Be. nem tartalmazhatja, mivel nyilván nem belső jogi kérdés.

---

3 Sir Ivor Robert: *Satow's Diplomatic Practice*, Oxford University Press, 2009, 6. kiadás 97. o. 8.1.:

A nemzetközi jogon alapuló mentességek fogalma magában foglalja a diplomaták mentességeit éppúgy, mint az adminisztratív és technikai, valamint a segédszemélyzet mentességeit, de kiterjedhet minden, nemzetközi jogszabály alapján létező egyéb mentességre is, ideértve a nemzetközi szervezetek Magyarországon tevékenykedő tisztviselőire, nagyon szűk körben és bizonyos feltételek teljesülése esetén akár azok egyes segítőire is. A „diplomácia mentesség” tehát e tágabb értelemben meglehetősen heterogén fogalom: az adott személy státuszától, illetve tevékenységétől függően lényegesen különböző tartalommal jelentkezhet.⁴ E mentességi kategóriák elhatárolására, az alkalmazandó nemzetközi jogon alapuló jogszabály (a szokásjog nemzetközi szerepe miatt ideértve a joggyakorlatot is) meghatározására egyetlen magyar állami szerv rendelkezik kellő információkkal: a mindenkori külügyminisztérium, ezért a Be. 553. § (3) bekezdésének kéne egyértelművé tennie, hogy a nemzetközi jogon alapuló mentességekkel kapcsolatos kérdésekben külügyminiszter állásfoglalása irányadó.

A fenti absztrakt probléma megvilágítására szolgáljon az alábbi megtörtént, de jogi eljárást tudtommal nem eredményező példa. Tegyük fel, hogy egy autó lekapcsolt motorral áll Budapesten, az Egyetemi Könyvtár előtt, egy megállni tilos tábla hatálya alatt. A forgalmat súlyosan nem akadályozza, műszaki hibának nincs jele, a gépjárművezető bent ül az autóban. Ha ez egy mentességgel nem rendelkező, „hétköznapi” jármű, akkor vezetője szabálysértést követ el,⁵ az ezt észlelő hatáskörrel és illetékességgel rendelkező magyar hatóság ennek megfelelően járhat el.

Mi a teendő abban az esetben, ha a történetben szereplő autó egy külföldi állam lobogójával díszített, diplomata rendszámú jármű? A vonatkozó jogszabályok ebben az esetben kiegészülnek az 1965. évi 22. törvényerejű rendelettel kihirdetett, a diplomáciai kapcsolatokról szóló 1961. évi bécsi egyezményrel. Az egyezmény 20. cikke alapján megállapítható,⁶ hogy az autót minden bizonnyal a lobogó szerint állam képviselőjének vezetője használja, aki szinte mindig diplomata beosztású személy,⁷ tehát őrá az egyezmény 29-36. cikkeiben meghatározott mentességek vonatkoznak. Az adott esetre konkrétan a 31. cikk által biztosított, teljes körű személyes mentességeket kell tehát alkalmazni.

Ha viszont a képviselő vezetője nem saját maga vezeti a hivatali autóját – ami a hétköznapi *gyakorlat* alapján igen valószínű – akkor a gépjárművezető minden bizonnyal nem diplomata, hanem – beosztásától függően – a 37. cikk 2. bekezdésének hatálya alá tartozó igazgatási és műszaki

---

4   vö.: Joyce A. C. Gutteridge, „Immunities of the Subordinate Diplomatic Staff,” *British Year Book of International Law* 24 (1947): 148.; Clifton E. Wilson, „Diplomatic Privileges and Immunities: The Retinue and Families of the Diplomatic Staff,” *International and Comparative Law Quarterly* 14 (1965): 1265. vagy Francis Deak, „Classification, Immunities and Privileges of Diplomatic Agents,” *Southern California Law Review* 1 (1928-1927): 209.

5   vö. KRESZ 15 §, és 1.III. Számú függelék

6   „A képviselőnek és vezetőjének joga van arra, hogy kitűzze a küldő állam lobogóját és címerét a képviselő helyiségeire - ideértve a képviselő vezetőjének lakását is -, valamint a képviselő vezetőjének közlekedési eszközére.”

7   Egészen rendkívüli körülmények és jellemzően kis létszámú képviselők esetében merülhet fel ettől a szabálytól eltérés.

személyzet,⁸ vagy a 37. cikk 3. bekezdés szerinti kisegítő személyzet tagja.⁹ Az igazgatási és műszaki személyzet büntetőjogi mentessége teljes körű, polgári és közigazgatási mentességei funkcionális jellegűek, míg a kisegítő személyzet valamennyi mentessége csak a hivatali kötelességeik teljesítése során végzett ténykedésük tekintetében érvényesül.

A helyzetet észlelő hatáskörrel és illetékességgel rendelkező hatóságnak a tilosban megálló diplomata rendszámú jármű esetben tehát az alábbi kérdéseket kellene eldöntenie, mielőtt az eljárást megindítja:

- milyen beosztásban áll a gépjármű vezetője?
- magánjellegű vagy hivatali tevékenységet végez (a sofőr a saját gyermekét várja iskola után vagy a nagykövetet)?
- a KRESZ ilyen megsértésére a büntetőjogi vagy az „államigazgatási”¹⁰ mentességek vonatkoznak-e?

Ha fenti kérdések alapján sikerül eldönteni, hogy a hatóság rendelkezik-e joghatósággal is, akkor már „csak” azt lehet érdemes mérlegelni, hogy az egyezmény 29. cikkében foglalt kötelezettséget – miszerint a diplomáciai képviselővel a fogadó állam illő tisztelettel bánik és minden megfelelő intézkedést megtesz a személye, szabadsága és méltósága bármely sérelmének megakadályozására – mennyiben érintené a helyszíni bírság vagy a szabálysértési eljárás kezdeményezése az adott ügyben.

Ha mégis az eljárás lefolytatása mellett döntenek, akkor intézkedő hatóságnak a megfelelő szankciók alkalmazásakor figyelemmel kell lennie továbbá az egyezmény 22. cikkének 3. bekezdésére¹¹ és a 26. cikk szabályaira is.¹²

Még akkor is, ha a legnagyobb jóhiszeműséggel vélelmezzük a fent idézett jogszabályhelyek beható ismeretét a rendészeti és igazgatási hierarchia valamennyi szintjén, ezeket a kérdéseket egy helyszínen intézkedő rendőr vagy közterület felügyelő hatáskör hiányában nem feltétlenül képes megválaszolni.

---

8 A képviselő igazgatási és műszaki személyzetének tagjai, a háztartásukban élő családtagokkal együtt, amennyiben nem állampolgárai vagy állandó lakosai a fogadó államnak, a 29-35. Cikkben meghatározott kiváltságokban és mentességekben részesülnek, kivéve azt, hogy a 31. Cikk 1. bekezdésében meghatározott, a fogadó állam polgári és államigazgatási joghatósága alóli mentesség nem terjed ki a hivatali kötelességeik teljesítése körén kívül eső ténykedéseikre. Az említett személyek ugyancsak részesülnek a 36. Cikk 1. bekezdésében említett kiváltságokban az első berendezkedésük céljára behozott tárgyakat illetően.

9 A képviselő kisegítő személyzetének azok a tagjai, akik nem állampolgárai vagy állandó lakosai a fogadó államnak, mentességben részesülnek a hivatali kötelességeik teljesítése során végzett ténykedésük tekintetében, adó- és illetékmentességben részesülnek az alkalmaztatásuk folytán kapott illetményeikre nézve és megilleti őket a 33. Cikkben foglalt mentesség.

10 A bécsi egyezmény 1965-ös hivatalos fordításának szóhasználatát alapul véve.

11 A képviselő helyiségei, azok berendezése és az ott levő egyéb vagyontárgyak, valamint a képviselő közlekedési eszközei mentesek a kutatás, igénybevétel, foglalás vagy végrehajtás alól.

12 A fogadó állam a területén, az állambiztonsági okokból bizonyos övezetekben való belépést tiltó vagy szabályokhoz kötő törvényeinek és rendeleteinek fenntartásával, a képviselő minden tagja számára biztosítja a szabad mozgást és közlekedést.

Ezért szükség van a felmerülő kérdések eldöntésére megfelelő információkkal és hatáskörrel rendelkező szerv, a „külpolitikáért felelős miniszter” bevonására.

A miniszter azonban leggyakrabban nem szabadon mérlegelve, diszkrecionális hatásköröket gyakorolva jár el, hanem többek között a fent említett nemzetközi jogi szabályok, gyakorlat és nem elhanyagolható mértékben a külpolitikai praktikum által nagyrészt meghatározott pályán kialakuló helyzetet ismerteti, amikor a Be. 553. § (3) bekezdésében említett indítvány nyomán állást foglal. Az 1965. évi 22. törvényerejű rendelettel kihirdetett 1961-es Bécsi egyezmény szövege önmagában sem mindig ad kellő támpontot: komoly szakismeretet igénylő kérdés a nemzetközi és a kétoldalú viszonyosságon alapuló joggyakorlat alapján a Magyar Állam által gyakorolható diszkrecionális hatáskörök felismerése. Közismert például, hogy a mentességek a diplomáciai személyzet családtagjait is megilletik, azonban a család fogalmát illetően sem a bécsi egyezmény sem a vonatkozó diplomáciai gyakorlat nem ad egyértelmű irányutatást.¹³

E szakasz konklúziójaként tehát egyértelmű, hogy a nemzetközi jogon alapuló mentességek többfélék lehetnek. A vonatkozó egyezmények vizsgálatával egy legalább háromdimenziós kép bontakozik ki. Egyrészt a mentességek eltérőek a diplomáciai kapcsolatok fajtái (állandó, és különleges államközi vagy nemzetközi szervezetek bevonásával zajló kapcsolatok) szerint. Másrészt a mentességek lényeges eltéréseket mutatnak a képviseleten belüli hierarchia alapján, vagyis mások a mentességei a diplomata, az adminisztratív beosztású és a segédszemélyzethez tartozó képviseleti dolgozóknak. Harmadrészt a mentességek lényeges eltéréseket mutatnak aszerint, hogy a mentességben megjelenő kivétel mögötti főszabály milyen jogterülethez tartozik. (Egyszerűbben fogalmazva a kérdést: ha nem diplomata hajtaná végre az adott cselekvést, milyen fogadó állambeli eljárás vonatkozna rá?) Ezen az alapon a nemzetközi jog egyfajta közös nevezőt próbál teremteni a különböző jogrendszerek között, így a mentességek különböző mértékűek büntető, polgári és közigazgatási ügyekben.

Ez a három tengely egy valóban bonyolult rendszerben történő elhelyezést követel meg minden ügy esetében, olykor valóban mérlegelési lehetőséget biztosítva az államok képviselőinek, mind a küldő, mind fogadó oldalon. Mindazonáltal az

- a) állandó, államközi diplomáciai képviselet;
- b) diplomata beosztású tagjának;
- c) büntetőjogi

mentességei abszolút természetűek: nem létezik alóla olyan kivétel, ami bármiféle mérlegelést tenne lehetővé.¹⁴ Abszolút jellegűnek nevezhető továbbá azért is, mert alapvetően eljárási természete és

---

13 Vö. Hargitai József: Nemzetközi jog a gyakorlatban, 2008. Magyar Közlöny Lap-és Könyvkiadó, Budapest, 569-570. o.

14 Vö. 1961. évi bécsi egyezmény, 31. cikk első fordulata: „A diplomáciai képviselő mentes a fogadó állam büntető joghatósága alól.” Az 1961-es egyezményt megelőző időkben található ezzel ellentétes vélemény is. l.

dogmatikai eredete¹⁵ ellenére nem a hivatali időre szóló mentesség, hanem a személyes mentességek többségéhez hasonlóan a személyt a hivatali ideje alatti cselekmények vonatkozásában a fogadó államban a hivatali időn túl is megvédi. Ennek oka Hargitai József szerint, hogy az alapvetően eljárási jellegű intézmény a személyes sérthetelenség révén anyagi jogi elemekkel egészül ki.¹⁶ Ez az abszolút jelleg azonban csak ebben a szűk körben érvényesül (a nemzetközi jogi zsargonban leginkább a valóban funkcionális konzuli mentességektől való megkülönböztetést szolgálja ez a szóhasználat).¹⁷ Az alábbiakban viszont – mivel a jelen munka elsősorban az André Goodfriend, amerikai ügyvivő elleni büntetőfeljelentés nemzetközi jogi hátterét tárgyalja – csak ezzel a szűk terepnummal, az állandó missziók diplomatáinak büntetőjogi mentességeivel foglalkozunk részletesen.

2.) „Akkor a diplomata azt csinál, amit akar?”

A szakasz címében szereplő kérdés (igaz, leginkább kategorikus állításként) gyakran hangzik el, a közösségi média korában könnyen dokumentálható laikus közbeszédben. A nézet népszerűsége ellenére teljességgel téves, alapja ezúttal is néhány túlzó leegyszerűsítés. A tévedés feltárásához legkönnyebben az állandó bilaterális képviseletek diplomatáinak büntetőjogi mentességeire vonatkozó fenti következtetés továbbgondolása vezet. Ha a büntetőjoginak nevezett mentesség teljes körű, akkor ezek szerint a diplomata jogszerűen követhet el bűncselekményt? *Ad absurdum*, jogszerűen megölhet egy másik embert?¹⁸

A válasz természetesen mindkét esetben nemleges: ugyanis a diplomáciai jog nem büntetőjogi, hanem „büntető joghatóság” alóli mentességekről beszél. A joghatóság alapvetően eljárásjogi fogalom, az ügyek elosztását határozza meg különböző hatóságok között. Magyarországon erre a célra a joghatóság, a hatáskör és az illetékesség hármasa szolgál. A (büntető) joghatóság ebben kontinentális hagyományokat követő, szűkebb megközelítésben „a bűnügyek megosztását jelenti különböző államok között, azaz nemzetközi értelemben [...] vett hatáskör”.¹⁹

Így tehát megállapítható, hogy a diplomáciai (vagy a nemzetközi jogon alapuló egyéb) mentességek eljárási természetűek, azaz anyagi jogi mentességet nem eredményeznek. Ezt erősíti az 1961-es bécsi egyezmény 41. cikkének eredeti megfogalmazása is: a mentességeikre tekintet nélkül (*without prejudice to*) „kötelessége [a] kiváltságokban és mentességekben részesülő minden személynek, hogy tiszteletben tartsa a fogadó állam törvényeit és más jogszabályait.”²⁰

---

pl.: A. B. Lyons, “Personal Immunities of Diplomatic Agents,” *British Yearbook of International Law* 31 (1954):304. o. 4. jegyzete

15 I. alább

16 Hargitai József: op.cit. 570-571. o.

17 Hargitai: op.cit., 568-569. o.

18 Komoly és jogos felháborodást váltott ki az 1984-es incidens, amikor Líbia Londoni Nagykövetségéről lőttek le egy épületet biztosító brit rendőrnőt. L. Jane Chace Sweeney, “State-Sponsored Terrorism: Libya’s Abuse of Diplomatic Privileges and Immunities,” *Dickinson Journal of International Law* 5 (1987 1986): 133-135. o.

19 Tremmel Flórián: *Magyar büntetőeljárás*, Dialóg Campus, 2001. 113. o.

20 Az 1965-ös magyar fordítás e tekintetben félrevezető lehet: „Kiváltságainak és mentességeinek sérelme nélkül kötelessége e kiváltságokban és mentességekben részesülő minden személynek, hogy tiszteletben tartsa a fogadó állam törvényeit és más jogszabályait. Ugyancsak kötelessége, hogy tartózkodjék a fogadó állam belügyeibe való beavatkozástól.”

Az anyagi jogi mentesség hiánya így általában azt jelenti, hogy a diplomata által elkövetett cselekmény a fogadó állam anyagi joga alapján minősíthető. De még abban az esetben is, ha ez a minősítés egy büntető törvénykönyvi tényállás alá tartozó magatartást tár fel vagy valószínűsít, az eljárás joghatóság hiányában meghíúsul. A fogadó állam igazságszolgáltatása számára ez az elsődleges következménye annak, hogy a diplomata fogadó állambeli büntetőeljárás alapját jelentő büntető joghatóság alól teljes körű mentességet, más szóval immunitást élvez.

A magyar büntetőjog hagyományosan azt a dogmatikai megközelítést alkalmazza, hogy a magyar büntető joghatóságba tartozó cselekményeket az anyagi jogi szabályok hatálya alapján határozza meg; következésképpen a Büntető törvénykönyv és nem a Büntetőeljárás törvény tartalmazza ezeket a szabályokat, jelenleg a 2012. évi C. törvény 3. §-a. Ez a technikai megoldás és maga a vonatkozó Btk. szakasz nem mond ellent az idevágó nemzetközi jognak: a bécsi egyezmény 41. cikkével összhangban a magyar (anyagi büntető) törvényt kell alkalmazni a magyar területen (azaz belföldön) elkövetett bűncselekményekre. Ebből következne a Be. 11. § (2) bekezdése értelmében, hogy az eljárást a magyar büntetőeljárás törvény szerint kellene lefolytatni.

A fent említett módon az anyagi jogi szabályok közzé helyezett joghatósági szabályozás azonban nem tartalmazhatja a szükségszerűen eljárási természetű kivételeket, így azok a Be. XXVIII. fejezetébe kerültek, amely egységesen szabályozza a mentességet élvező személyek esetében alkalmazandó eljárást. Az ebből már idézett 553. § egyértelműen a nemzetközi jogra, pontosabban a nemzetközi szerződésekre, azok hiányában a nemzetközi gyakorlatra utalja a diplomáciai mentességek kérdését. Ugyanakkor mindmáig hatályban van *A diplomáciai vagy egyéb mentesség esetében szükséges eljárásról szóló 1973. évi 7. törvényerejű rendelet* (a továbbiakban: a Tvr.). Ez a rövid – kevesebb, mint ötszáz szóból álló *lex specialis* a Be. hatályos szövegében már nem szerepel, nem történik rá utalás a mentességekről szóló XXVIII. fejezetben, sőt, a mentességek esetén alkalmazandó eljárás kérdése hiányzik a Be. 604. §-ban felsorolt felhatalmazó rendelkezések közül is. Ugyanakkor a Be. jelenleg is használatos kommentárjai a kapcsolódó jogszabályok között említik.²¹

A Tvr. arra hivatott, hogy egységes szabályozásával egyszerűsítse, gyorsítsa a jogalkalmazást, és ezzel véleményem szerint a dualista magyar hagyományokat követve levegye a nemzetközi jog közvetlen alkalmazásának terhét az egyszeri jogalkalmazó vállairól. Preambuluma – a nyilvánvaló közjogi aktualizálás után – a mai napig érvényesen állapítja meg, hogy:

„A Magyar Népköztársaság a nemzetközi jognak megfelelően mentességekben részesíti az idegen államokat, kiváltságokat és mentességeket biztosít azok diplomáciai képviselőinek és egyéb megbízottainak. Nemzetközi szervezetek és egyes tisztségviselőik is részesülnek kiváltságokban és mentességekben. Az egyének kiváltságainak és mentességeinek célja nem személyes előnyökben való részesítésük, hanem annak biztosítása, hogy mint az államok képviselői vagy egyéb megbízottai eredményesen teljesíthessék feladataikat, illetőleg, hogy a nemzetközi szervezetek zavartalanul működhessenek. Az arra jogosult személyek kiváltságokban és mentességekben való részesítése nem

---

21 L. pl.: dr. Bodor Tibor - dr. Csák Zsolt - dr. Somogyi Gábor - dr. Szepesi Erzsébet - dr. Szokolai Gábor - dr. Varga Zoltán: Nagykomentár a büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvényhez (Jogtár-kiegészítés), 2012.

érinti azt a kötelezettségüket, hogy tiszteletben tartsák a Magyar Népköztársaság törvényeit és más jogszabályait, ezek megsértése esetén felelősségre vonásuk saját államuk joghatósági körébe tartozik.”

A nemzetközi jogi szempontból kikezdetetlen háttér felvázolása után ugyanakkor a Tvr. normatív szakaszai már félreérthetően fogalmazzak. A folyamatban lévő eljárás felfüggesztése mellett a Tvr. alkalmazandó ha „adat merül fel arra, hogy polgári vagy államigazgatási ügyben félként, illetőleg büntető ügyben terheltként vagy magánvádlóként szereplő személy diplomáciai vagy a nemzetközi jogon alapuló egyéb mentességre jogosult.”²² A nemzetközi jog azonban a tanúskodás alól is felmenti a diplomatákat: ez a tvr. 3. §-ban jelenik meg: ilyenkor az eljárás felfüggesztése nem szükséges. A Tvr. legfontosabb, a Goodfriend ügyben félreértett szabálya szerint „A bíróság vagy más hatóság jelentése alapján a mentesség kérdésében a felügyeletet ellátó szerv a külpolitikaért felelős miniszterrel egyetértésben határoz. E határozat a hatóságra kötelező.”²³ Nem segíti a jogalkalmazót, hogy e megfogalmazás alapján egyrészt – tévesen – egyfajta diszkrecionális jogkört vélelmezhet az olvasó a határozatot meghozó miniszter oldalán;²⁴ másrészt az ilyen határozat kötelező ereje a bíróságra nézve akár kétségbe is vonható lenne.

A Magyarországon kihirdetett, vonatkozó nemzetközi szerződéseket (és a releváns „nemzetközi gyakorlatot”) az Alaptörvény Q. cikke és a Be. 553. §-a szerint alkalmazva azonban sokkal egyértelműbb a helyzet, mint azt az alábbiakban látni fogjuk.

Nemzetközi jogi szempontból a Be. 553. § megfogalmazása több, egymásra épülő kérdést is felvet: a „nemzetközi gyakorlat” fordulat vajon rendszertanilag értendő-e, azaz „a nemzetközi szokást, mint a jog gyanánt elismert általános gyakorlat bizonyítékát”²⁵ kell alatta érteni, vagy szűkebb, tisztán nyelvtani értelmében használatos, és valóban elég a nemzetközi gyakorlat, annak jogi súlyát már nem kell vizsgálni.

Az előbbi esetben a „nemzetközi gyakorlat” nyilván a nemzetközi szokásjogra tett utalás: így viszont nem helyes annak alkalmazását az egyezmények hiányához vagy hallgatásához kötni, mivel a két nemzetközi jogforrás – a szerződés és a szokásjog – egymással egyenrangú.

Az utóbbi esetben viszont nem nemzetközi jogot, hanem valami mást engedünk a magyar büntetőeljárás kimenetelét meghatározó jogforrások közé.

Bármelyik értelemben használja is a Be. a nemzetközi gyakorlat kifejezést, a nemzetközi bírói gyakorlat, mint a jog megállapításának segédeszköze tartalmi relevanciával bír. A közelmúlt meghatározó nemzetközi vagy nemzetközi vonatkozású nemzeti bírói gyakorlata alapján egyértelmű hogy mentesség, más szóval az immunitás a joghatóság alóli kivételt jelent. A magyar jogirodalom mind a mentesség, mint az immunitás kifejezéseket használja, míg a mentességet általában személyek, addig az immunitást általában külföldi állam viszonylatában szokás alkalmazni. A két fogalom azonban

---

22 Tvr. 1. § (1) b.

23 Tvr. 5. §

24 Holott ez sokkal inkább egy állásfoglalás, ahogy a Tvr. más pontjain is szerepel. Vö. 3. § (2)

25 Nemzetközi Bíróság alapokmánya, 38. cikk (1) b.

szinonima, ma már mindkettő háttérében az államok szuverén egyenlőségének nemzetközi jogi alapelve áll, pontosabban az abból egyenesen következő *par in parem non habet imperium* elv.

Augusto Pinochet kiadatási eljárásából fakadó kérdéseket vizsgálva az angol Lordok Háza többek között az alábbi megállapítást tette: „A nemzetközi jog alapvető elve, hogy egy fórum szerinti szuverén állam ne minősítse kötelező jogi erővel más állam magatartását. A külföldi állam eljárási mentességet élvez a fórum szerinti országbán, ami a büntető és a polgári felelősségre is kiterjed.”²⁶

A joghatóság és a mentesség viszonyát a szuverén hatalomhoz legtalálóbban Koroma bíró fogalmazta meg: „Habár a mentesség a joghatóságból vezethető le – legyen az akár nemzeti akár nemzetközi – nyomatékosítandó, hogy a két fogalom nem azonos. A joghatóság az állam hatalmára vonatkozik, arra, amelyen keresztül hatást gyakorolhat a személyek jogviszonyaira törvényhozási, végrehajtási vagy bírói eszközökkel, míg a mentesség a függetlenséget testesíti meg, a külföldi állam bíróságainak joghatósága vagy hatásköre alóli kivételt jelent: ez az államok egyik alapvető jellegzetessége. Következésképpen a joghatóságnak és a mentességnek összhangban kell lennie a nemzetközi joggal. Ugyanakkor a mentesség nem jelenti a jogi felelősség alóli szabadságot, mint olyat, sokkal inkább a jogi eljárás alóli kivételt jelent.”²⁷

Magyar szempontból összegezve tehát az eddigieket: főszabály szerint (Btk. 3. § és a Be. 11. § együttes értelmezésével) a magyar területen elkövetett cselekmények a magyar büntető joghatóság alá tartoznak. Ez alól kivételt jelent a Be. XXVIII. fejezete, amelynek 553-554. §-ai alapján egy különleges eljárást kell lefolytatni, amelyet az 1973. évi 7. tvr. szabályoz, és amely szerint végső soron a külpolitikáért felelős miniszter határoz, illetve foglal állást a mentesség kérdésében. Ebből a rendszerből – leginkább a Be. és a Tvr. szabályai közül – mindössze két szó hiányzik. A szabály jelentősen lecsökkentené a potenciális külpolitikai feszültségek és nemzetközi jogsértések számát ha így szerepelne: *kétség esetén* a külpolitikáért felelős miniszter határoz. A Magyarországon kihirdetett nemzetközi szerződések mérlegelést nem igénylő és nem engedő abszolút természetű szabályait illetően ugyanis nemcsak felesleges az eljárás megindítása, majd azonnali felfüggesztése, és a miniszteri határozat indítványozása; hanem egyenes jogsértő is lehet, az alábbiak szerint.

Hiszen a diplomaták büntető joghatóság alóli mentessége (amelynek szigorúan és kizárólag formális értelemben a fent leírt körülményes magyar eljárásrend eleget tesz) nem rajzolja ki a teljes képet. A bécsi egyezmény eddig tárgyalt 31. cikkében foglalt, viszonylag technokrata jellegű mentességi szabályok nem önmagukban állnak: a mentességi szabályok háttérét és alapját a jelenleg többek között

---

26 Regina -v- Bartle and the Commissioner of Police for the Metropolis and Others, ex parte Pinochet Ugarte; Regina -v- Evans and Another and the Commissioner of Police for the Metropolis and Others, ex parte Pinochet Ugarte (No 3) [1999] UKHL 147 [2000] 1 AC 147 [1999] 2 WLR 825 [1999] 2 All ER 97 (Lord Browne-Wilkinson)

27 Koroma bíró különvéleménye a 2000. április 11-i letartóztatási parancs ügyében hozott ítélethez, 61. o. (5) A joghatóság és a mentességek viszonyát illetően Koroma bíró tulajdonképpen egyetért a többségi állásponttal. Az ítélet szerint: „it is only where a State has jurisdiction under international law in relation to a particular matter that there can be any question of immunities in regard to the exercise of that jurisdiction.” (ICJ Reports, 19. o. 46. bek)

a bécsi egyezmény 29. cikkében rögzített, de valójában ősi múlttal bíró²⁸ személyes sérthetlenség jelenti. Ez a sérthetlenség lényegesen szélesebb körben értelmezhető védettséget jelent a diplomata számára, mint a mentesség.²⁹ Amíg a mentesség elsősorban eljárásjogi, addig a sérthetlenség nemcsak jogi környezetben értelmezendő és nem pusztán tartózkodást jelent: a fogadó állam ennek révén tevési kötelezettséget vállal arra,³⁰ hogy „minden megfelelő intézkedést megtesz a [diplomata] személye, szabadsága és méltósága bármely sérelmének megakadályozására”.

A sérthetlenség tehát a diplomata méltóságát is védi: ezért fontos felidézni, hogy az akkreditációs eljárás során minden Magyarországon dolgozó diplomata kap egy (diplomata) igazolványt a magyar Külügyminisztériumtól, amely személyének azonosításán túl hagyományosan a mentességi kategóriákra is tartalmaz rövid utalást.³¹ Így a személyes sérthetlenség tiszteletben tartására vonatkozó jogi kötelezettséggel aligha fér össze, hogy egy egyértelmű mentességekkel rendelkező személy, egy állandó államközi missziót vezető ügyvivő esetében a Magyar Állam egy formális külön eljárást folytasson le a mentességek meglétét ellenőrizendő. Ez – véleményem szerint – Magyarországra akkreditált diplomata büntetőjogi mentességei³² esetében ellentétes vagy a Be. 75. § (3) bekezdésével, miszerint „[n]em kell bizonyítani azokat a tényeket, amelyek köztudomásúak, vagy amelyekről az eljáró bíróságnak, ügyésznek, illetőleg nyomozó hatóságnak hivatalos tudomása van”; vagy a *iura novit curia* elvvel; vagy a józan ésszel.

A magyar jogásztársadalom alapvetően dualista természete miatt a felelősség a nemzetközi jog megfelelő alkalmazásáért elsősorban a jogalkotót terheli. Ez a tétel a jelen helyzetre alkalmazva a szabályozási környezet ésszerűsítését teszi indokolttá. Jelenleg ugyanis a *diplomáciai vagy nemzetközi jogon alapuló egyéb mentesség* közötti különbségtétel a külügyminisztériumon kívüli hatóságok számára gyakorlatilag nem létezik, hiszen valamennyi érintett jogszabály, azok vonatkozó kommentárjai és következésképpen az ezekre épülő hazai gyakorlat mindkettőt összemossa a „diplomáciai mentesség” fogalma alá.

A diplomata igazolványok mentességi kategóriákra történő utalásának hatályos leírása nyilvános magyar jogszabályban nem hozzáférhető. A külpolitikáért felelős minisztérium szerepének így módon történő erősítése a diplomáciai vagy nemzetközi jogon alapuló egyéb mentesség felmerülése esetén mindenképpen érthető, sőt öröndetes; de a Goodfriend ügyszóhoz hasonló, egyértelmű mentességi kérdések elbírálása során nem csak felesleges, de akár nemzetközi jogi vagy külpolitikai hátrányokat okozhat Magyarországnak.

A jelenlegi szabályozási környezetben az ilyen mérlegelést nem engedő esetek és a valóban bonyolult nemzetközi jogi kérdéseket felvető ügyek között az eljáró hatóságok gyakran nem tudnak, vagy nem

---

28 Vö. Hugo Grotius: A háborús és a béke jogáról, Pallas Stúdió / Attraktor 1999. Budapest, I. kötet XVIII. fejezet 452-459. o., Francis Deak, „Classification, Immunities and Privileges of Diplomatic Agents,” Southern California Law Review 1 (1928-1927): 209-210. o.

29 Részletesen l.: A. B. Lyons, „Personal Immunities of Diplomatic Agents,” British Yearbook of International Law 31 (1954): 299-től

30 uo. 305. o.

31 L. A külügyminisztériumok által a diplomáciai vagy konzuli képviselőkhez akkreditált személyek és családtagjaik számára kiállított igazolványminták a személyek határátlépésére irányadó szabályok közösségi kódexének (Schengeni határ-ellenőrzési kódex) létrehozásáról szóló, 2006. március 15-i 562/2006/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet 19. cikkének (2) bekezdésével összhangban (2006/C 247/05) Az Európai Unió Hivatalos Lapja 2006.10.13. C 247 163-168. o. (az itt szereplő iratmintákkal kapcsolatban l. továbbá: Miért van szüksége kiváltságokra egy tiszteletbeli konzulnak?, 2010. április 29., csütörtök 14:55 InfoRádió)

32 Vö. 1965. évi 22. tvr. 31. cikk

akarnak különbséget tenni. Ezért vélheti úgy – feljelentést téve és keresetet benyújtva – egy nemzetközi joggal nem napi szinten foglalkozó jogász, hogy a magyar külügyminiszter a jogszabályokban említett határozathozatalakor érdemben dönt a hozzánk akkreditált diplomaták mentességének meglétéről,³³ a skála másik oldalán pedig ezért nézhetne tétlenül a nyomozóhatóság, amíg egy brókerbotrányban érintett „tiszteletbeli konzulátusi gépkocsivezető” elhagyja az országot.³⁴

3.) Jogkövetkezmények a fogadó állam joghatóságának hiányában

A diplomáciai mentességek és a személyes sérthetlenség együttesen tehát igen magas fokú védelemben részesíti a diplomatákat, a fogadó állam hatóságait szinte teljesen eszköztelenné téve a diplomaták által elkövetett jogsértések esetén. Ez a szoros értelmében „irigylésre méltó” helyzet – a fogadó állam oldalán az önálló és közvetlen kikényszeríthetőség gyakorlatilag teljes hiánya – sokakban a következmények nélküliség látszatát keltik. Erre reagálva hangsúlyozza a Bécsi egyezmény preambuluma azt a felismerést, hogy „a kiváltságok és mentességek célja nem egyének előnyben részesítése, hanem az, hogy biztosítsa a diplomáciai képviselőknek, mint államok képviselőinek feladatuk eredményes teljesítését”.

A mentességek rendszere továbbá nemzetközi jogi eredete miatt kevésbé épül az állami kényszerítésen alapuló végrehajtásra, mint az a belső jogrendszerekben megszokott. Az 1961-es Bécsi egyezmény 41. cikkében szereplő kötelezettség – a fogadó állam törvényeinek tiszteletben tartása, vagyis hogy ne járjon el kirívóan jogszabályellenes módon több szempontból is kiemelten fontos egy diplomatának.

A diplomata feladatait szintén az 1961-es Bécsi egyezmény határozza meg. Ezek közül e ponton elegendő a 3. cikk (1) a. pontjában szereplő képviseleti funkcióra utalni. Mivel hivatásszerűen a küldő államot képviseli a fogadó államban, ezért az átlagembernél lényegesen magasabb morális és etikai elvárásoknak kell megfelelnie, ez vele szemben a küldő állam részéről (is) felmerülő elvárás. A diplomaták kiválasztásakor tehát a legtöbb esetben a küldő államok igyekeznek ezeknek a magasabb elvárásoknak megfelelő jelölteket találni: a mentességek tehát ebből a nézőpontból is kivételes jellegűek, hiszen a diplomaták túlnyomó többsége valóban a fogadó állam törvényeit betartva jár el mindennapjaiban. Itt tehát, a nemzetközi jog megannyi más területéhez hasonlóan az önkéntes jogkövetés szerepét nem lehet eléggé hangsúlyozni.

---

33 L. az MTI vonatkozó jelentéseit: Beutazási tilalom - Vida Ildikó feljelentette az amerikai ügyvivőt 2014. december 11.; Beutazási tilalom - Az ügyészség André Goodfriend diplomáciai mentességének felfüggesztését kéri 2014. december 22.; Beutazási tilalom - Vida Ildikó ügyvédje: az ügyészség szerint rágalmozást követhetett el Goodfriend, 2015. január 9.; „A CÖF nagyon el akarja kapni Goodfriendet”, hir24.hu, 2014. november 13 vagy mno.hu: „Ifj. Lomnici: Goodfriend nem bújhat mentessége mögé” 2014. november 14.

34 Visszaszereznék elvett jogaikat a tiszteletbeli konzulok, 2009.02.12., www.jogiforum.hu (MTI) A cikkben említett „elvett jogok” azonban nem mentességek, hanem a Magyar Állam által azokon felül biztosított kiváltságok. A kettő közötti különbségtételt hely hiányában jelen rövid munkában nem vizsgáljuk részletesen. A kiváltságok megszüntetése nemzetközi jogsértést jellemzően nem, inkább viszonyossági és gyakorlati problémát okozhat.

Ha a diplomata mégsem így járna el, azaz megsértené a fogadó állam anyagi jogi szabályait, abban az esetben, a fent részletezett megfontolások miatt a fogadó állam nem indíthat ellene hagyományos büntetőeljárást. A jogsértés azonban nem marad következmények nélkül.

A fogadó államnak ilyen esetekben minden lehetősége adott arra, hogy a jogsértést jelezze a küldő állam felé. A diplomata mentességei ugyanis – eljárási természetüknél fogva – a küldő állam hatóságai előtt semmilyen formában nem érvényesülnek, tehát a küldő állam hatóságai a saját diplomatájuk fogadó állambeli cselekményei miatt eljárást indíthatnak – nem is beszélve a küldő állambeli esetleges bűncselekmények miatt. A fogadó állam ezért elvileg sikeresen kérheti a küldő államtól a diplomata ellen a büntetőeljárás lefolytatását, különösen olyan esetekben, amikor a diplomata cselekménye mindkét állam büntetőjoga alapján üldözendő. (okirathamisítás, csempészet, stb.) Sőt, a küldő állam ezt néha önállóan is megteszi.³⁵

Meglehetősen ritkán ugyan, de ilyenkor a nemzetközi jog szabályai szerint az is elképzelhető, hogy a *küldő állam* lemondjon a diplomatáját megillető mentességekről, ezzel gyakorlatilag átadva őt a fogadó állam hatóságainak. A döntés azonban ebben az esetben egyértelműen a küldő államé, és nem a diplomatáé: a diplomata személyhez fűződő mentességei ugyanis az állami immunitásból erednek, tehát nem saját személyes jogkörébe tartoznak. (Nem szabad elfelejteni, hogy az évszázados szokásjogot 1961-ben, a hidegháborús szembenállás alatt foglalták írásba, ezért a jog a diplomata mentességeit akár annak akarata ellenére is fenntartja.) Ezért a mentességekről való lemondás sem személyes döntés – a diplomata még ha akarna sem mondhatna le róluk.

A fogadó állam pedig – ha a küldő állam együttműködését nem sikerül elérnie – ki is utasíthatja a diplomatát. Ezt azonban önmagában egy meglehetősen durva, udvariatlan lépésnek tekinthetjük, amelyre a gyakorlat alapján retorziók várhatóak a küldő állam részéről: valószínűleg ilyenkor a fogadó állam küldő országbeli képviselőjén is kiderülne valakiről, hogy nem kívánatos személy, *persona non grata*. Az ilyen retorziók a két ország viszonyát mindenképpen rontják, ezzel ellene hatnak a diplomáciai kapcsolatok lényegének és valószínűleg az érintett államok hosszú távú érdekeinek. Két, egymással jó diplomáciai kapcsolatban álló ország számára ez olyan hátrányokat jelent, hogy valószínűleg ezekben a viszonylag a diplomáciai érintkezések számához képest ritka és kivételes esetekben az érintett államok inkább a probléma diszkrét kezelésére törekcsenek.

4.) Következtetések

A diplomáciai és a büntetőjogi kommunikáció lényegesen eltérő módszertanra és szokásokra épül. Közismeret, hogy az államok közötti kapcsolatokban hagyományosan lényegesen több a szokásjogi és protokolláris elem. A sorok között megbúvó jelentések az államok közötti kapcsolattartásban ezért

---

35 Francisco Orrego Vicuna, "Diplomatic and Consular Immunities and Human Rights," *International and Comparative Law Quarterly* 40 (1991): 34-35. o.

tulajdonképpen mindennaposak – míg ha egy büntetőügyben eljáró hatóság folyamodik ilyen „sugalmazó” eszközökhöz, az akár súlyos emberi jogi problémát is eredményezhetnek.

A diplomácia világában a valóban üzenet értékű metakommunikációs elemek sokaságának alkalmazása ezzel szemben tényleg napi gyakorlat.³⁶ Egy történelmi példával élve: Szekfű Gyula moszkvai követként küldött haza olyan jelentést a II. világháború után, amiben egy *nyilvános rendezvényen*, a román és a jugoszláv nagykövet között zajló beszélgetés *hangulatából* és *hosszából* vont le a két ország közötti viszonyra vonatkozó következtetéseket.

A fentiekben vázolt magyar eljárásban a feljelentés beérkezése után az ügyészség a vonatkozó magyar jogszabályok értelmében aligha tehetett mást, mint hogy indítványozta a külügyminiszter határozathozatalát. Ez a lépés önmagában – érintett személyek és körülmények megnevezése nélkül – nem ellentétes a nemzetközi joggal: nem az a baj, hogy a fogadó állam megteszi a kezdeti lépéseket, hogy a küldő állam felfüggeszse a mentességeket.

A konkrét ügyben indított eljárás körülményei miatt azonban ezt a lépést diplomáciai és nemzetközi jogi szempontból minimum otrombának kell minősítenünk. A bel-és külpolitikai elemeket e minősítés indoklásából itt is tudatosan kihagyva még mindig azt találjuk, hogy egy alapvetően bagatell *vétség* miatt, *misszióvezető* ellen, a *nyilvánosság* előtt indított eljárás minden érintett, és sajnos a nem érintett államok felé is két lehetséges értelemmel bír: a két állam közötti súlyos feszültségről, a kapcsolatok döbbenetes mértékű romlásáról szól; vagy a fogadó állambeli külügyi apparátus szakértelme, illetve saját országán belüli érdekérvényesítő képessége kérdőjeleződik meg.³⁷

A jelen rövid írásnak nem célja, hogy az ügy háttérében álló politikai okokat feltárja, és az sem, hogy eldöntse: ez a Magyarország által ilyen formában küldött üzenet tudatos döntés eredménye volt-e, vagy egyszerűen a nemzetközi jogszokásokkal szembeni ignorancia egyik újabb következményeként történt-e.³⁸ Ugyanakkor a jogszabályok elemzése alapján levonható következtetés egyértelműen az, hogy a jelenlegi jogszabályi környezet a diplomáciai és a nemzetközi jog alapján járó egyéb mentességek közötti különbségtétel gyakorlati következményeinek hiánya miatt nem alkalmas arra, hogy a jövőben a hasonló eseteket elkerüljük.

Megoldást jelenthet, ha az egyértelmű (azaz *a diplomataként akkreditált személyeket megillető, büntető joghatóság alóli*) mentességek esetén már a bünyügyi hatóságok megállapítanak joghatóságuk hiányát, és csak kétség esetén (diplomatak polgári, közigazgatási mentességei illetve a nemzetközi jog alapján fennálló egyéb mentesség) fordulnának a jelenleg a Diplomáciai vagy egyéb mentesség esetében szükséges eljárásról szóló 1973. évi 7. törvényerejű rendeletben leírt eljáráshoz. A magyar külpolitikai igényérvényesítést hosszú távon továbbá az is nagyban megkönnyítené, ha az ilyen

---

36 L. Satow's Diplomatic Practice, 45-61. o.

37 Adott esetben inkább a kapcsolatok utólagos javulásakor derült ez ki: I. MTI: Kongresszusi meghallgatás: nyíltan kell tisztázni az amerikai-magyar viszony vitáit 2015. május 20.

38 Nemzetközi vagy büntetőjogi szempontból így viszont értelmezhetetlen például az ügyvivő felszólítása az Országgyűlés nyilvánossága előtt, hogy mondjon le a mentességeiről.

megkeresések és elbírálásuk főszabály szerint a nyilvánosság kizárásával történhetnének, bár ez utóbbi megállapítás nyilvánvalóan további, elsősorban adatvédelmi vizsgálatra szorul.